

„ЮЖНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ” ДП – гр.СМОЛЯН
ТП „АКАД. НИКОЛАЙ ХАЙТОВ”

✉ 4890, с.Хвойна, ул.„Кап. Петко Войвода”№2, e-mail: dgsnikolayhaitov@ucdp-smolian.com

ДОКЛАД И АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ
МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ОТ
ДЕЙНОСТИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ ВЪРХУ СОЦИАЛНАТА И
ПРИРОДНА СРЕДА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП ДГС “Акад.
Николай Хайтов”
ПРЕЗ 2020 година.

Хвойна 2020

I. Доклад

Настоящото проучване е извършено в периода на месеци Януари-Декември 2020 година, във връзка с годишния мониторинг на горите с висока консервационна стойност/ГВСК/, за територията на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” териториално поделение на Южно централно държавно предприятие “Смолян”.

Инвентаризацията и мониторинга са направени съгласно - система за провеждане, мониторинг на биологичното разнообразие в горите с висока консервационна стойност на територията в ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”.

Кратка информация за стопанството към 31.12.2020 година:

Разпределение на горските територии по земища и вид собственост

Землище	Обща площ на землищата	Горски територии държавна собственост	Горски територии общинска собственост	Горски територии частна собственост	Горски територии на други организации	Общо горски територии	В това число - залесена горска тееритория	Лесистост %
гр.Чепеларе	10619,	368,2	439,4	9797,8	14,3	10619	10371,0	97,7
с. Хвойна	2686,0	1577,9	96,4	124,1	227,3	2025,	1863,8	69,4
с. Павелско	5923,7	2974,0	1285,6	416,8	0,0	4676,	4093,8	69,1
с. Малево	3863,0	2355,3	288,4	259,9	173,6	3077,	2855,6	73,9
с. Орехово	5708,7	2742,7	258,1	285,3	1403,6	4689,	4348,1	76,2
с. Забърдо	4484,2	524,9	207,1	231,3	2333,2	3296,	3062,7	68,3
с. Зорница	1812,9	185,1	115,0	360,2	718,9	1379,	1371,8	75,7
ОБЩО	35098,2	10728,1	2690,0	11475,4	4870,9	29764,	27966,8	94,0

Релефът на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” е с типичен планински характер, с големи превишения и много стръмни до урвести склонове, които се обуславят от добре развити и гъста хидрографска мрежа.

Северна и западна граница на стопанството са високите разклонения на част от рида “Чернатица”, а източната граница е Радюва планина. От върховете на тези два рида към долината на р.Чепеларска се спускат множество по-къси, със стръмни склонове ридове, образуващи тесни клисури, като тези по реките Ореховска, Забърдовска и Еркюприйска.

В преобладаващата си част стопанството е със силно пресечен терен, със стръмни до много стръмни склонове и била. Особено стръмни до урвести склонове има в долната част (от двете страни на р.Чепеларска). Само в басейните “Пашалийца”, “Карабаир” и “Добра вода” билата са разляти, а склоновете са по-полегати до наклонени.

Най - високата надморска височина на територията на ТП ДГС "Акад. Николай Хайтов" е връх Голям Персенк - 2095 м.н.в (подотдел **301** "а"), а най-ниската - 620 м.н.в (подотдел **167** "в"), там където р.Чепеларска излиза от района на стопанството. Голямата разлика в надморските височини (1475м) характеризира релефа, като планински и обуславя разнообразието в горскорастителното райониране на стопанството.

Разнообразието на релефа, почвените характеристики и климата обуславят значително биологично разнообразие. Горските екосистеми в района са ценни в икономически, екологичен и социален аспект, тъй като поддържат богат растителен и животински свят и имат важни водорегулиращи, противоерозионни, рекреационни и естетически функции.

През изминалата година промени в територията и границите на стопанството няма.

Основната част от горите на територията на ТП ДГС "Акад. Николай Хайтов" са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

За всички категории ВКС се прилага годишен мониторинг, състоящ се в периодични теренни наблюдения и съпровождащ анализ за вида гора, проследяващ промените в биологичното разнообразие, осъществяващо се чрез събиране, обработка и съхранение на данните.

Разработени са формуляри за различните /ГВКС - ВКС 1.2,1.3/ за теренно попълване от лесовъдския състав, като част от тях са със снимки за по-доброто подразбиране на растителните и животинските видове с консервационна стойност за територията на стопанството.

При подготовка на лесовъдските досиета за насаждения включени за ползване през 2019 г. или маркирани за ползване през следващите години, се отразяват ГВКС попадащи в съответния обект, като в следствие на терен служителите на ТП ДГС "Акад. Николай Хайтов", следят за правилното прилагане на мерките за опазване на съответното ВКС, и за видовете местообитания.

Извършени горскостопански дейности:

През изминалата 2020 година на територията на ТП ДГС "Акад. Николай Хайтов" са извършени горскостопански дейности, съобразно предвижданията на действащият Лесоустройствен проект/Горскостопански план/(изд.2017г), както следва:

1. Отгледни сечи върху площ от **134** ха., няма извършено отглеждане на млади насаждения без материален добив;
2. Възобновителни сечи върху площ от **185** ха;
3. Маркиране на насаждения, предвидени за ползване по ЛУП и

включени в Лесосечен фонд за 2021 г.;

4. Текущи ремонти по поддръжка проходимостта на горските автомобилни пътища върху цялата територия на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”.

5. Осъщественото ползването на дървесина през 2020 г. е в размер на **17 555 м³** лежаща маса.

6. През 2020 г. са издадени общо **4** броя разрешителни за ползване на недървесни горски продукти, включващи лечебни растения.

7. През 2020 г. не са издавани разрешителни за паша на домашни животни.

Изпълнението на дейностите е извършено, при спазване на действащата нормативна уредба и утвърдените вътрешни правила в ЮЦДП.

Извършено е теренно обследване на съобществата, насажденията в тях са в добро здравословно състояние.

През 2020 година на територията на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”, не са използвани препарати за растителна защита.

В териториалния обхват на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” през 2020 година има регистрирани два горски пожара на обща площ 6 дка. без нанесени материални щети.

Горите с висока консервационна стойност /ГВКС/ за 2020 година са в много добро здравословно състояние, дължащо се на опита и прилагането на полезните практики с цел поддържане и стопанисване на добри гори.

ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” има добра комуникация с местните общности във връзка с изпълнение на горско стопанските мероприятия и по отношение стопанисване на горите.

През периода на проучването са извършени наблюдения и има попълнени формуляри за:

ВКС 1.2 Застрашени, изчезващи и ендемични видове

1. Родопски Силивряк (*Haberlea rhodopensis*)
2. Дива Коза (*Rupicapra Rupicapra*)
3. Кафява Мечка (*Ursus Arctus*)
4. Глухар (*Tetrao urugalis*)
5. Лещарка (*Tetrastes bonasia*)

ВКС 1.3 Критични концентрации на видове

1. *Глухар (Tetrao urugalis)*
2. *Благороден елен (Cervus Elaphus)*

ВКС-3 Горски територии, представляващи редки, застрашени или изчезващи екосистеми, или съдържащи се в такива.

1. G3.16 – Моногамни гори на обикновена ела (*Abies alba*)
2. G1.66 – Букови гори, разположени на варовикови терени. (*Fagus sylvatica*)

3. G4.6 – Смесени широколистно-иглолистни гори.

4. G3.56 – Гори от Черен бор с реликтен характер.

Социални дейности:

Към 31.12.2020 г. в стопанството няма постъпили жалби от страна на работещите. През 2020 год. има действащ колективен трудов договор, който е сключен през 2019 год.

.План/програма за обучение и квалификация на персонала

- Обучение по горска сертификация.

- Обучение по безопасност и здраве при работа.

- Обучение по използване на лични предпазни средства.

- Обучение по лесозащита.

- Обучение по охрана и контрол на горските територии

- Съвещание по маркиране на лесосечния фонд.

- Обучение по ЗБУТ организирано от Служба по трудова медицина, гр.Смолян.

След проведеното обучение на участвалите им се издава удостоверение от фирма „ФЕРЕВ КОНСУЛТ СТМ“ ЕООД, гр.Смолян.

Обученията предвидени по годишната програма на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”, за 2020 год. са проведени при спазване на протиепидемиологичните мерки при спазване на дистанция 1,5 м, предвид въведените ограничения с оглед предотвратяване разпространението на Коронавирус (COVID-19), както и спазване епидемиологичните мерки, дадени от Министерството на здравеопазването, прилагане на Заповед № РД 09-254 / 10.03.2020 год. на Министерството на земеделието, храните и горите и писмо с изх.№ 20 – изх.-2091-01 / 12.03.2020 год. на Директора на ЮЦДП гр.Смолян за предприемане на мерки за предотвратяване на разпространението на COVID -19.

Здравословни и безопасни условия на труд включително на работниците на фирмите изпълнители

С цел правилното извършване на горскостопанските дейности и ограничаване на риска от трудови злополуки, аварии и екологични нарушения, преди началото на работа в нов обект или при постъпване на нови работници, задължително се прави първоначален инструктаж. Провеждането на инструктажа се отразява в Книгата за инструктаж и инструктираните се подписват, че са запознати. При всяко въвеждане на работниците в нов подотдел се прави „Инструктаж за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд и изисквания при провеждане на горскостопанските дейности“ и „Лист за проверка за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, изправност на техниката и спазване на изискванията за изпълнение на горскостопански дейности“, които се прикачват към досието на подотдела.

Към 31.12.2020 година няма регистрирани трудови злополуки при ТП ДГС „Смолян“.

В стопанството няма работници, с намалена работоспособност.

ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” е осигурило условия за безопасно и нормално изпълнение на трудовата дейност.

Ангажиране на заинтересованите страни

Всяка година се провеждат срещи и съвещания с различните заинтересовани страни, в които се представя информация, обсъжда се и при съгласие от двете страни се утвърждава. Кореспонденцията със заинтересованите страни се води по електронен път. Предоставя им се информация в различни аспекти: предстоящите и планирани горскостопански мероприятия през 2021 година в териториалния обхват на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” и отдели за неразрешени за паша на територията на стопанството.

Здравословно състояние на гората:

От извършените лесопатологични обследвания, постъпилите и регистрираните сигнални листове за нападения от абиотични и биотични фактори, както и оценка на здравословното състояние на горите в териториалния обхват на дейност на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” се установи:

1. За повреди от абиотични фактори в държавна горски територии на стопанството са подадени общо 20 бр. сигнали листове за ветровал, ветролом, снеговал, снеголом.

2. За повреди от биотични фактори са подадени 61 бр. сигнални листове за типограф, корояд, върхов корояд. Засегнатите гори от корояди са 39.9 дка.

Общо подадените сигнални листове са 81 броя сигнални листове.

Може да се направи заключение, че здравословното състояние на горите в териториалния обхват на дейност на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” е в добро общо състояние, но е необходимо да се вземат мерки за подобряването му.

На територията на стопанството са установени потенциални гори в последната фаза на своето развитие /фаза на старост/(Old growth forests), които със своята специфична структура и функционалност са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Установено е, че значителна част от свързаните с гората видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Горите във фаза на старост се характеризират с наличие на стари живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид; дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клонови; дървета с хралупи; стоящи и паднали едроразмерни мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане. В голямата си част тези насаждения имат неравномерна пространствена и възрастова структура.

За да може да достигнат характеристиките на горите във фаза на старост определените насаждения трябва да се оставят на естествената им динамика. В тях не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 30% от насаждението/.

От лесофонда на стопанството със Заповед са определени и така наречените представителни образци. Или отдели, типични за отделните видове налични естествени екосистеми. Те представляват 15% от територията на стопанството.

След извършеният през 2020 г. мониторинг на посочените насаждения, се установи следното: насажденията са в добро здравословно състояние, наблюдават се единични случаи на изкоренени или пречупени дървета от абиотични фактори.

Във ВКС 3 влизат горски територии, представляващи редки, застрашени или изчезващи екосистеми, или съдържащи се в такива. След извършеният през 2020 г. мониторинг на посочените съобщества, се установи следното: съобществата са в добро здравословно състояние. В част от насажденията се забелязват единични случаи на съхнещи дървета. Наблюдава се естествено възобновяване.

Въздействие на дейностите по управление върху околната среда:

При планирането и провеждането на всички горскостопански мероприятия през 2020 г. са спазени препоръките и указанията за стопанисване на съответната ВКС, посочени в Доклада за ГВКС на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“. Проектират се предимно постепенни сечи с голям възобновителен период/постепенно-котловинна, групово-постепенна, неравномерно-постепенна/, краткосрочните сечи са сведени до минимум. Провеждат се отгледни сечи, селекционни (в малко количество), санитарни и принудителни. Санитарната и принудителна сеч се извеждат с цел подобряване фитосанитарното състояние на насажденията.

Планираните и проведени през 2020 г. мероприятия, не са указали отрицателно въздействие върху природната среда.

След приключване на горскостопанските дейности през 2020 г. е извършена оценка на въздействието на изведената сеч върху ключови елементи на околната среда, съседни имоти и инфраструктура на територията на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“. От изготвените и направени оценки на въздействието може да се направят следните общи констатации относно:

1. Повреди по подраста в насажденията след изведените сечи не са установени.
2. Не са констатирани повреди над допустимите /над 2% по брой от оставащите на корен дървета/ по оставащия дървостой.
3. В насажденията с изведени сечи е оставена мъртва дървесина (стояща и лежаща), с цел запазване на биоразнообразието.

4. Въздействие върху идентифицираното биоразнообразие, при установяване, се описва в технологичния план и карнет-описа на насажденията. Спазват се определени мерки за тяхното опазване.

5. При наличие на водни ресурси на територията и/или в близост до насажденията се определят мерки за опазването им. Те се отбелязват както в листа за предварителна оценка, така и в карнет-описа и технологичния план на насаждението.

6. Не са констатирани негативни въздействия върху съседни насаждения при правените оценки.

7. Създаване на условия за активиране на почвена ерозия - тракторните и коларски пътища не са с опасности за развитие на ерозионни процеси.

8. Оставяне на мъртва дървесина в насажденията с изведени сечи е налична мъртва дървесина, както лежаща, така и стояща.

9. Въздействие върху съседни имоти и инфраструктура- не са констатирани неблагоприятни въздействия.

На територията на стопанството е установено наличие на инвазивни за страната дървесни видове. В териториалния обхват на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“ има наличие на акация в отделни насаждения, като слабо процентно участие. Към 31.12.2020 г. не се наблюдава вида да се разпространява съществено. Оставят се да прераснат, за да се намали издънкопродуктивната им способност, затова и не са изведени сечи към момента.

След проведените горскостопански дейности не се установи негативно въздействие върху водните ресурси, не се забелязва повреда в почвата, която да допринесе за ерозионни процеси, състоянието на пътищата е добро при нужда се рехабилитират.

Въздействие на дейностите по управление върху социалната среда:

Принцип 2 от Стандарта на горската сертификация, задължава стопанството да поддържа и насърчава социалното и икономическо благополучие на местните общности.

Проведени са срещи с кметствата и общините свързани с дейност и възможности за поставяне на различни проблеми на кметствата от община Чепеларе. Разглеждани са въпроси относно задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев и строителна дървесина за собствени нужди.

Както и въпроси свързани с права и задължения на местните общности, засегнати и заинтересовани страни, свързани с дейността на територията;

1. предстоящи и планирани горскостопански мероприятия;

2. подходящи възможности за заетост, обучения и други услуги, които ДГС предлага; възможности за местно и социално-икономическо развитие вкл. Възможни съвместни дейности, проекти и инициативи с местните общности засегнати и заинтересовани страни (приемно-предавателни протоколи, актове за дарение, благодарствени писма и други документи);
3. мерки за опазване на местата със специално и културно, екологично, икономически и религиозно или духовно значение на местните общности, обсъждане на въпроси, проблеми възникнали по време на съвместната ни работа с отделните заинтересовани страни.
4. относно задоволяване нуждите на местното население с дърва за огрев и строителна дървесина за собствени нужди.

Кметствата и общините са писмено информирани относно вида на дейност, обекти, местности, сключени договори и маршрути на движение на транспортните средства по горските автомобилни пътища на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“.

Местните жители закупуват дърва за огрев по утвърден ценоразпис. Позволителните за сеч се издават на домакинствата по списък, който се предоставя от кмета на всяко населено място. В ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“ са получени списъци от населените места. Издадени са позволителни за сеч на местно население.

Домакинствата се снабдяват и закупуват дърва за огрев и от собственици на недържавни гори, който се явяват основен конкурент на стопанството при задоволяване нуждите на местното население.

На територията на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“ са установени горските територии, отговарящи на изискванията на т.2 /Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти (параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологични паметници и разкопки и др. места, важни за съхраняване на духовитостта и традициите, историческа и културна памет, определени при консултации с местните хора/ и т.4 /Горски територии в ивица от 100 м около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, носещи стойност за съхраняване на културното наследство и националните традиции/ в определението по ВКС 6 към националното ръководство за определяне на ГВКС.

Извършва се консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”.

Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ЛУП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.

Планираните и проведени мероприятия не водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6. По възможност се запазват и подобряват естетическите и защитни функции на гората

(запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета).

Промени в околната среда:

За подобряване ефективността и продуктивността на горското стопанство при спазване принципите и критериите на Националния стандарт на горската сертификация, е необходимо балансирано и отговорно отношение в различните направления - екологични, икономически и социални, които са обвързани с голям брой заинтересовани страни. За спазване принципите и критерии по горска сертификация се налага отстраняване на пропуските, по отговорен подход от служителите на стопанството свързан с мониторинг на въздействието на горскостопански дейности и регулярен мониторинг на идентифицираните ГВСК. За популяризиране ползите от природосъобразното стопанисване и резултатите от прилагането на правилата на горската сертификация и управлението на горите на ТП ДГС „Акад. Н.Хайтов“ е необходимо подобряването на комуникацията с всички заинтересовани страни.

II . Анализ

Анализирайки данните от извършеното проучване в периода месеци Януари- Декември, 2020 г., в изпълнение на ежегодния мониторинг на биологичното разнообразие на ГВКС и прилагане принципите на устойчивото използване на биологичните ресурси и опазването на биоразнообразието в териториалния обхват на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” резултатите показват, че не са констатирани пропуски и нарушения по стопанисване на горите попадащи в гори с висока консервационна стойност.

Анализирайки Данните от попълнените формуляри се установява, че:

- по ВКС 1.2 – концентрацията на Дивата коза се е увеличила значително. При останалите видове не се наблюдават нарушения и безпокойство.
- По ВКС 1.3 – При глухаря и Благородния елен не се наблюдават безпокойство и нарушения.
- По ВКС 3 – Горските територии са в общо добро състояние с наличие на единично пръснати изсъхнали дървета.

Прилаганите лесовъдски системи и дейности в горите с висока консервационна стойност, благоприятстват за осигуряването на основните функции, като социално- хигиенни, защитно-водохранни, противопожарни и здравно украсни функции.

Състоянието на възобновяването в горите с висока консервационна стойност е много добро, което е резултат на добрите лесовъдски практики прилагани се в горските територии в обхвата на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”, чрез съчетание и спазване на основни лесовъдски принципи при извеждане на сечите и действащата нормативна уредба.

Биоразнообразието, устойчивостта на екосистемите и многофункционалното управление и стопанисване на горските територии в

обхвата на стопанството, са приоритет за работещите в ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”, въпреки негативното влияние и изменение на климата.

Управлението и поддържането на ГВКС се насърчава и популяризира чрез местни кампании и срещи с населението на които се обсъждани въпроси за устойчиво ползване на горите, свързани с опита и прилагане на полезни практики от колектива в горските територии от обхвата на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”.

Проведени са срещи с кметовете на населените места и председателите на ловните дружинки на територията на ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” за социалното въздействие от прилагането на принципите и управлението със съответните стандарти за устойчиво стопанисване на горите.

Появилите се затруднения за цялостното изпълнение на годишния план за ползване на дървесина и финансовия план на стопанството, се дължат на възникналата епидемия от болеста Covid 19. Която предизвика затруднения в работата на дърводобивните фирми.

Въпреки възникналите трудности, финансовият резултат на стопанството е положителен.

В социално-икономически аспект се наблюдава постоянно намаляване на работна ръка за осъществяване на дейностите в горите и увеличаване на потока от туристи, което увеличава изискванията към естетическата стойност на горите на стопанството.

В резултат на водената политика и осъществена практика в горските територии, извършеният мониторинг показва, че ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов” приключва 2020 г. с добър екологичен, социален и финансов резултат.

Директор на
ТП ДГС “Акад. Николай Хайтов”:

.....
/инж.Борис Къдрински/